

Notat om Oslos økonomi

Innholdsfortegnelse

Notat om Oslos økonomi.....	1
<i>Hovedbudskap</i>	2
<i>Høyres hovedargumenter og våre svar:</i>	3
<i>De rødgrønne rydda opp i Oslos økonomi</i>	4
<i>Oslo får drahjelp av regjeringen/staten</i>	8
<i>Høyre-byrådet øker forskjellene og bryter valgløftene</i>	9

Hovedbudskap

- **Økonomisk fremgang etter 8 år med rødgrønt styre.** Oslo opplevde en betydelig økonomisk forbedring etter åtte år med rødgrønt styre. Gjeldsgraden ble redusert, kommunen beholdt topp kredittvurderinger, alle regnskap gikk i pluss, vi betalte ned gjeld ved hver anledning og Oslo ble kåret til Norges mest næringsvennlige kommune av NHO.
- **Store rødgrønne velferdsloft.** Dette skjedde samtidig som man innførte store velferdsloft. Oslo-elever fikk tilgang til gratis aktivitetsskole, skolebudsjettene nådde historiske høyder, vi skapte 3000 nye barnehageplasser, og antallet lærere i Osloskolen økte betraktelig. Det ble ansatt flere i hjemmetjenestene, og eldre fikk bedre muligheter for deltakelse gjennom initiativer som rosa busser og aktivitetssid. Klimagassutslippene har blitt kuttet med 30 % siden 2009, og Oslo var i 2021 den eneste storbyen som reduserte sine utslipp. Når vi tok over i 2015 levde 200.000 innbygger med helseskadelig luft (rød sone). I dag er det ingen. Totalt ble det investert om lag 83 milliarder kroner i barnehager, skoler, sykehjem, idrettsanlegg og sykkelveier i perioden.
- **Høyre manglet vilje til å løse utfordringene.** Det rødgrønne byrådet overtok et Oslo styrt av Høyre i 18 år, og som hadde liten vilje til å løse utfordringene i byen: Byen hadde landets lengste barnehagekø, dårligst tilgang til idrettsanlegg, 2500 utdaterte sykehjems plasser og stor sosial ulikhet. For dem var det viktigere å skjerme de rikeste i byen fra å betale eiendomsskatt, som gjorde at de manglet ressurser til å gjøre noe med disse utfordringene.
- **Høyres hellige valgløfte.** Nå har Høyre styrt Oslo i et år. Deres soleklart viktigste prioritering til nå har vært å kutte eiendomsskatten for de dyreste boligene. Totalt er inntektene fra eiendomsskatten redusert med 540 millioner. Samtidig kutter de massivt i skolene, sykehjem og bydelene for å finansiere dette. Budsjettet svarer heller ikke ut de store utfordringene i denne byen. For eksempel har de omtrent ikke funnet midler til å bekjempe ungdomskriminaliteten, samtidig som stadig flere kjenner på utrygghet.
- **Ansvarsfraskrivelse.** Dagens byråd skylder på andre for at de ikke har råd til sine egne valgløfter. Det er en ansvarsfraskrivelse. Realiteten er at høyrebyrådet kom til dekket bord, og kommunen har aldri fått større overføringer fra staten. Likevel går de økonomiske pilene i byen nå nedover. Den situasjonen har de selv satt seg i. Høyre lovet velgerne at man med 'smarte grep' skulle klare å kutte i byens inntekter uten at det skulle gå utover velferden. Mens de smarte grepene har uteblitt, har byrådet fremholdt kuttene i kommunens inntekter.

Høyres hovedargumenter og våre svar:

Vi tok over etter åtte år med rødgrønt vanstyre:

En løgn blir ikke sann bare den gjentas nok – dere må slutte med lettvinde halvsannheter og ta ansvar selv. Vi fikk ned gjeldsgraden til byen, hadde toppscore hos kredittbyråene og etterlot oss en fullere sparegris enn før vi tok over. De rødgrønne leverte regnskap som gikk i pluss alle år, og brukte overskuddene på ekstraordinær nedbetaling av gjeld og bygge opp fond. Bare det at vi brukte 5.3 millioner på ekstraordinær gjeldsbetaling, gjør at vi får ca 440 millioner økt handlingsrom hvert år fremover. Premieavviksfondet ble mer enn 6-doblet i størrelse under de rødgrønne.

Faktisk.no har avkrefta denne Høyre-myten og KS er helt tydelig på at Oslo har hatt en av de sterkeste økonomiene i landet mens vi styrte.

De rødgrønne sløste bort felleskapets penger på dyre prosjekter med dårlig kostnadsstyring:

Det er feil. Bare i fjor sparte kommunen 700 millioner på at investeringene ble billigere enn budsjettet, og året før 1 milliard. Vi tok ansvar for byen vår ved å bygge ny vannforsyning, fornebubanen, sykehjem, barnehager, skolebygg og idrettsanlegg. Det er investeringer som kommer HELE Oslo til gode i flere tiår fremover.

Det er dyrt nok å bo i Oslo, vi gjør det billigere ved å fjerne eiendomsskatten på bolig:

Det blir dyrere å bo i Oslo med Høyre. De øker de kommunale avgiftene med mange tusen for alle, selv om de før valget lovte noe annet, og kutter i eiendomsskatten for noen få. Samtidig kutter de viktige velferdsgoder som gratis skolemat. De som tjener mest på at Høyre fjerner eiendomsskatten er de med de dyreste boligene. Med vårt moderate opplegg til eiendomsskatt var det bare 5 bydeler der flertallet av bolig betalte eiendomsskatt. I bydeler som Alna og Grorud var tallet på 16 prosent.

Oslos økonomi er svært dårlig, og det er helt nødvendig med kutt i årene som kommer. Det er tre årsaker til dette: Regjeringa raner Oslo for skatteinntekter, alt blir dyrere og det forrige byrådet hadde mistet kontrollen over økonomien. Dette stemmer ikke, Oslos økonomi er i god stand etter åtte rødgrønne år. Gjeldsgraden er lavere, inntektene fra staten øker og sparegrisen er fullere. Grunnen til at Høyrebyrådet nå må kutte i velferden er at de VIL kutte eiendomsskatten for de med de største boligene. Når de planlegger å kutte inntektene med over en milliard blir det absurd å skyelde på andre for at de velger å kutte i vår felles velferd.

Det rødgrønne byrådet finansierte driftskostnader med sparepenger og hadde for første gang på mange ti-år et negativt driftsresultat i 2023.

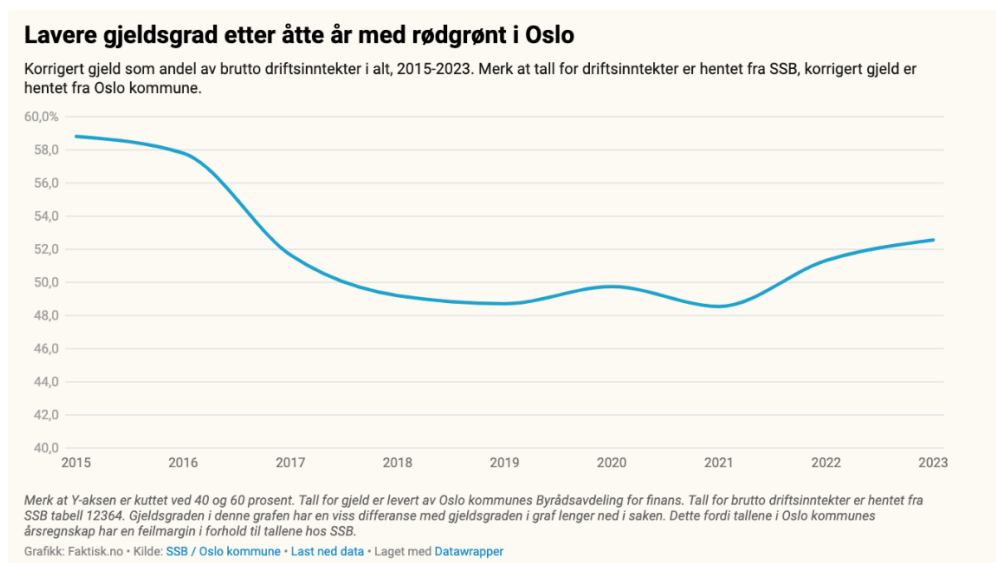
Dette er unyansert. Fondsbruken vår var planlagt og ansvarlig. Oslo fikk et stort overskudd i 2022. En del av dette overskuddet ble plassert i disposisjonsfondet for å brukes over de neste tre årene. Når disse midlene ble benyttet i 2023, ble de i regnskapet kun registrert som en utgift, noe som førte til et negativt driftsresultat. Driftsresultatet, som er differansen mellom driftsinntekter og driftsutgifter, brukes nå av det sittende Høyre-byrådet for å hevde at Oslo har blitt dårlig styrt og har dårlig økonomi. Likevel er dette en direkte konsekvens av at vi har spart mye og brukt midlene for å sikre et jevnt forbruk over flere år. Dette var altså planlagt og budsjettet med, og driftsresultatet vil igjen bli positivt i de kommende årene.

Høyrebyrådet har videreført bruken av fondet.

De rødgrønne rydda opp i Oslos økonomi

- **Historisk krafttransaksjon.** I 2017 utførte byrådet den største krafttransaksjonen i Norges historie ved å sikre eierskapet i [Hafslund](#). Dette har gitt Oslo varige milliardinntekter, og i 2024 vil kommunen ta ut et rekordstort utbytte på 2,6 milliarder kroner fra selskapet. Tidligere ville Høyre selge hele eierskapet i Hafslund for 5,4 milliarder, noe som heldigvis stansen. Det er fordi Høyre alltid hatt allergi mot offentlig eierskap, selv om det sikrer kommunen betydelig penger.
- **Fallende gjeldsgrad.** Gjeldsgraden, som er forholdet mellom gjeld og inntekter, falt under de åtte årene med rødgrønt styre. I 2023 var gjeldsgraden 55,7%. Denne nedgangen skyldes at overskuddsinntektene ble brukt til å nedbetale gjeld. Fra vi tok over i 2015 til og med 2021 har byrådet brukt om lag 5,2 mrd. kroner på å nedbetale gjeld utover det som følger av vanlige avdrag. Dette har gitt ca. 440 millioner i økt handlingsrom årlig i driftsbudsjettet, som følge av reduserte gjeldskostnader.

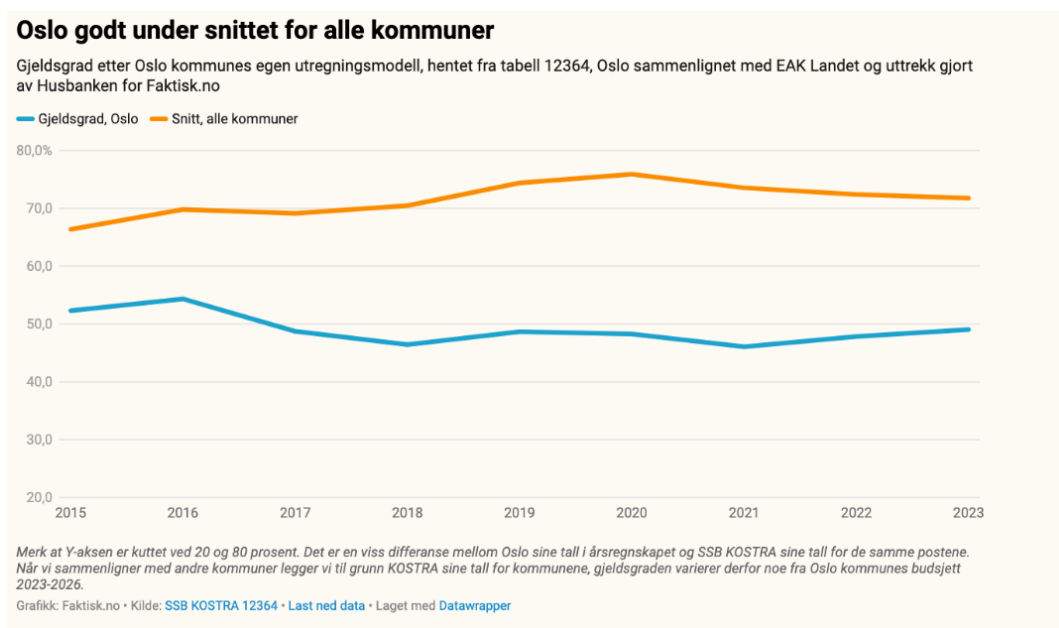
Høyres misvisende fremstilling av gjeld. Høyre prøver nå å framheve at Oslos totale gjeld har økt. Dette er imidlertid misvisende, ettersom det avgjørende er hvordan kommunen klarer å betjene lånene. Siden kommunen har blitt rikere i samme periode, er det ikke problematisk at gjelden øker, da dette gir større evne til å håndtere den. Det viktigste er at gjeldsgraden, altså gjeld som en andel av inntektene, har falt under det rødgrønne styret.

Figur 1 – Utvikling i gjeldsgrad. Hentet fra [faktisk.no](#)

- **Nødvendige investeringer.** De økte lånoptakene har gått til å bygge offentlig infrastruktur som sykehjem, barnehager, skolebygg og idrettsanlegg. Dette er helt nødvendig i en by med økende innbyggertall (60.000 flere innbyggere fra 2015-2023), og ble forsømt under det forrige Høyre-byrådet. Da hadde [Oslo landets lengste barnehagekø](#), den [dårligste dekningen av idrettsanlegg](#) og nedslitte sykehjem. Takket være disse investeringene har det nå blitt bygget nye idrettsanlegg, bibliotek, sykehjem, Omsorg+-boliger, barnehager og skoler i hele byen. Totalt er det investert omtrent 83 milliarder kroner. Blant annet har følgende blitt realisert etter valget i 2015:

- Bygget og satt i gang mer enn 1361 nye moderne sykehjemsplasser
 - Ullern Helsehus 144 plasser 2017
 - Ellingsrudhjemmet 146 plasser 2017
 - Hovseter 163 plasser 2017
 - Solfjellshøgda 142 plasser 2020
 - Lindeberg 144 plasser 2021
 - Lambertseter 130 plasser 2023
 - Dronning Ingrid Hage 130 plasser 2023
 - Furuset Hageby 112 plasser 2024
 - Majorstuhjemmet 120 plasser 2024
 - Tåsenhjemmet 120 plasser 2024
 - Det er åpnet 493 Omsorg+ boliger. Utmarksveien, Pastor Fangens vei, Grorudhuset, Årvoll Omsorg+, Diakonveien og Teisen Omsorg+.
 - [Nord-Europas største storbylegevakt har blitt åpnet](#)
 - **Vi har investert 6,2 milliarder i idrettsanlegg og planlagt investeringer for 4,9 milliarder.** Liste over nye og rehabiliterte idrettsanlegg siden 2016 er lang: 6 cricketanlegg, 18 nye flerbrukshaller / 4 rehabilitert flerbrukshaller, 18 nye fotballbaner / 48 rehabiliterte kunstgressbaner/ 6 friidrettsanlegg / 5 rehabiliterte friidrettsanlegg, 4 klubbhus / 11 rehabiliterte klubbhus, 2 ishaller og 1 kunstisbane / 4 rehabiliterte ishaller, 2 landhockeybaner, 2 skianlegg / 1 rehabilitert skianlegg, 1 mindre aktivitetsanlegg, 3 skateanlegg, 3 rehabiliterte tennisanlegg, 1 vannsportsanlegg. Manglerud bad åpnet i 2023, nye Tøyenbadet åpner snart, og Stovner bad åpner i 2026. Midlertidig bad på Økern åpnet i 2021
 - Økt antall atelierer med 60% siden 2015
 - Åpnet og rehabilitert 8 lokalbibliotek. I tillegg åpnet nytt hovedbibliotek, som slår alle besøksrekorder, i løpet av perioden
- **Oslo sin gjeldsgrad lavere enn landsgjennomsnittet.** I nesten alle kommuner har den totale gjeldsbelastningen økt som følge av behov for økte investeringer. I Høyre-styrte Asker var for eksempel gjeldsgraden 92,6 % ved utgangen av 2023, og i Bærum ligger den an til å bli 79%. Dette er langt høyere enn Oslo sin gjeldsgrad på 55,7%.

Figur 2 – Oslo sin gjeldsgrad sammenlignet med andre kommuner. Henta fra [faktisk.no](#)

- **Moderate eiendomsskatt under rødgrønt styre:** Under det rødgrønne styret ble det innført en moderat eiendomsskatt som muliggjorde viktige løft i velferdstjenestene for Oslofolk. Skatten hadde landets høyeste bunnfradrag, noe som innebar at boliger med en verdi under 5,75 millioner kroner ikke betalte eiendomsskatt. Dette betydde at det kun var de dyreste boligene som bidro til skatten. Innføringen av eiendomsskatten ga kommunen 2 milliarder kroner i ekstra inntekter, noe som muliggjorde flere betydningsfulle velferdstiltak, inkludert:
 - o Gratis aktivitetsskole (AKS) for elever fra 1. til 4. trinn.
 - o Gratis skolemat for videregående skole og ungdomsskoleelever.
 - o Økt antall årsverk i hjemmetjenesten, inkludert styrking av rehabiliteringsteam, aktivitetstid, fysioterapi og demenstiltak – etter åtte år var det mer enn 1100 nye årsverk i hjemmebaserte tjenester.
 - o Innføring av aldersvennlig transport med rosa busser i bydelene Alna, Bjerke, Nordre Aker, Sagene, Ullern, Vestre Aker og Østensjø.
 - o Ansettelse av 1.331 flere lærere, samt en betydelig styrking av skolebudsjettene.
 - o Bygging av over 3.000 nye barnehageplasser.

- **Topp kredittvurderinger.** Oslo beholdt gjennom alle de 8 årene med rødgrønt styre de beste [kredittvurderingene](#) fra Standard & Poor. Dette har gitt kommunen gode lånebetingelser. I juni 2024 ble disse utsiktene nedjustert. Her skriver de eksplisitt om det nåværende Høyre-byråds ambisjoner om å fjerne eiendomsskatten, som medvirkende årsak til dette.

- **Mest næringsvennlig kommune.** Oslo ble kåret til landets mest [næringsvennlige kommune av NHO](#). Det er første gang Oslo har nådd toppen av kåringen.

- **Overskudd alle år.** I 2023 hadde bykassen et overskudd på 1,9 milliarder kroner. Legger man til de kommunale foretakene er overskuddet enda større, og slik var det alle årene vi styrte.

Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	Tall i mill.				
	2023	2022	2021	2020	2019
Bykassen	-1 923	-3 476	-1 971	-631	-656
Undervisningsbygg Oslo KF				-79	-185
Omsorgsbygg Oslo KF				-74	-81
Boligbygg Oslo KF	-136	-46	-18	-117	-48
Kultur- og idrettsbygg Oslo KF				-4	-3
Oslo Bygg KF	-230	-191	-636	-2	
Oslo Havn KF	-27	-55	-10	-23	-75
Sum Oslo kommune	-2 316	-3 768	-2 635	-931	-1 048

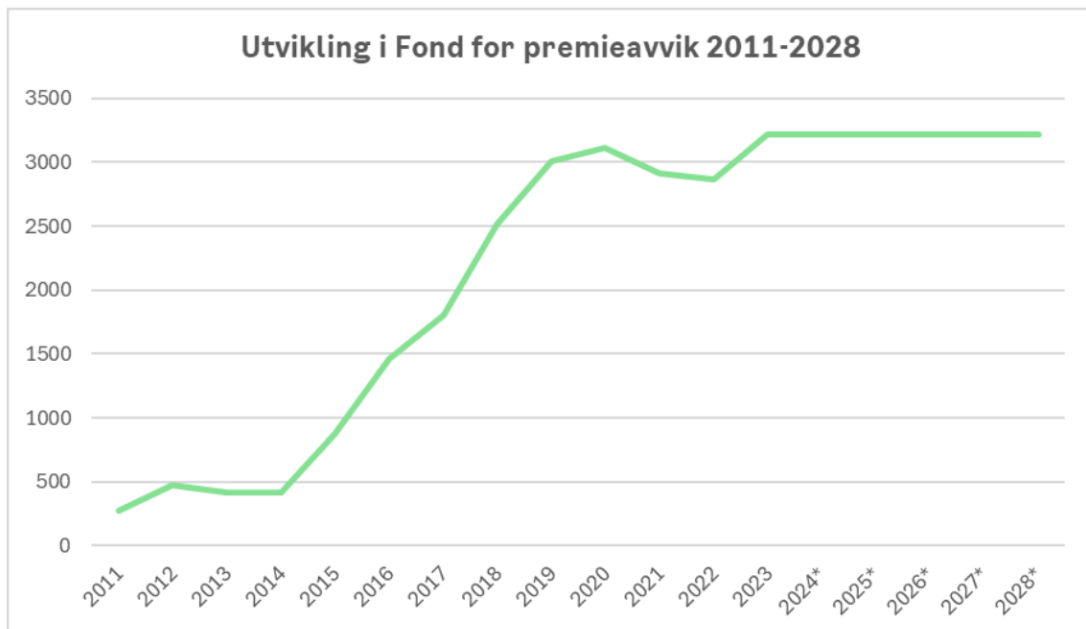
Figur 3 – Bykassens overskudd over tid. Minus betyr et positivt resultat.

- **Oppbygging av fond:** Disse overskuddene ble brukt til å nedbetale gjeld og bygge opp fondsreserver. Et eksempel på dette er premieavviksfondet, som siden 2015 har blitt nær seksdoblet i størrelse. Dette fondet er etablert for å dekke fremtidige pensjonsforpliktelser og fungerer som en buffer for å håndtere usikre tider. Noe av dette fondet ble brukt etter korona-pandemien, men som figur 4 viser, har det senere blitt fylt opp igjen. Høyre forsøkte flere ganger, blant annet i sine alternative budsjetter fra 2018 og 2019, å tappe fondet for henholdsvis 200 og 250 millioner kroner. Heldigvis fikk de ikke flertall for det, noe som gjorde

det mulig å bruke noe under pandemien for å skjerme byens tjenester fra kutt.

Et annet viktig fond er disposisjonsfondet, som gjør det mulig å fordele ekstraordinære overskudd fra ett år og bruke det over flere år. For eksempel viser figur 3 at Oslo fikk et stort overskudd i 2022. En del av dette overskuddet ble plassert i disposisjonsfondet for å brukes over de neste tre årene. Når disse midlene ble benyttet i 2023, ble de i regnskapet kun registrert som en utgift, noe som førte til et negativt driftsresultat. Driftsresultatet, som er differansen mellom driftsinntekter og driftsutgifter, brukes nå av det sittende Høyre-byrådet for å hevde at Oslo har blitt dårlig styrt og har dårlig økonomi. Likevel er dette en direkte konsekvens av at vi har spart mye og brukt midlene for å sikre et jevnt forbruk over flere år. Dette var altså planlagt og budsjettet med, og driftsresultatet vil igjen bli positivt i de kommende årene.

Det interessante er at det Høyre-byrådet budsjetteter på identisk måte. For eksempel økte de i den såkalte budsjettjusteringssaken i 2023 aksjeutbytte fra Hafslund med 600 mill. Midlene ble avsatt til fond, for å finansiere driftsutgifter i årene 2024, 2025 og 2026. Det er denne måten å budsjettere med som skaper et negativt driftsresultat, fordi man bruker fond til å finansiere driftsutgifter.

Figur 4 – Utvikling i premieavviksfondet.

Oslo får drahjelp av regjeringen/staten

- Siden 2021 har Oslo fått en ny regjering/stortingsflertall som har gitt betydelige løft i velferden for Oslo-folk. Dette kommer gjennom en generell økt støtte til kommunene, og konkrete velferdsloft.
- I årets statsbudsjett foreslo regjeringen å øke kommunesektorens frie inntekter med 6,8 milliarder kroner. Dette gir betydelige ekstraintekter til Oslo, og de siste 3 årene har kommunerammen blitt styrket betydelig. Selv om det er vanskelig å beregne hvor mye Oslo har fått i løpet av de siste årene, ligger Oslo an til å få minst 500 millioner kroner mer i frie inntekter alene neste år.
- I tillegg har regjeringen/stortingsflertallet (AP/SP/SV) innført en rekke velferdsloft:
 - o Rekordlave barnehagepriser (fra 3315 til 2000 kr)
 - Dette gir minst 550 millioner i økte bevilgninger til Oslo.
 - o Gratis AKS fra 1. til 3. trinn
 - Siden Oslo allerede innførte dette under det rødgrønne byrådet, gir dette rundt 500 ekstra millioner kommunen til fri disposisjon.
 - o Økt innsatsen for å hjelpe vanskeligstilte inn på boligmarkedet
 - Husbankens lånerammer til startlån er økt med 2 mrd. kr. Familier med lave inntekter er en prioritering. En betydelig del av midlene går til de største byene. Som eksempel fikk Oslo 200 mill. kr av økningen på 2 mrd. kroner i 2022
 - o Neste år foreslår regjeringen å sette av 2,8 milliarder til å bekjempe kriminalitet. En stor andel av dette vil komme til Oslo
 - o Økt studiestøtte. Studenter fikk denne høsten 10 prosent høyere utbetalt studiestøtte – 1254 kroner mer i måneden.
 - o Innført billig tannhelse for alle unge i gruppen 21 – 26: Innført en 75 pst rabatt på tannhelse for alle opp til 26 år. Det gir Oslo flere titalls millioner til å bruke på unge.
 - o Reduserer momsen på vann- og avløp fra 25% til 15%. De neste årene vil de kommunale avgiftene skyte i været. Et slikt avgiftskutt vil lette denne økningen.
- Høyresiden forsøker likevel å tegne et bilde av en regjering som tar fra hovedstaden. For å underbygge dette bruker de endringen i det nye inntektssystemet for kommuner, der Oslo må gi fra seg om lag 500 millioner til andre kommuner. Fra et Oslo-synspunkt er dette selvsagt ikke ønskelig, da Oslo har store utfordringer. Likevel er totaleffekten at dagens regjering/storting øker Oslos inntekter, fordi den totale kaka blir større. Det er langt viktigere enn at vi mister ett kakestykke.

Høyre-byrådet øker forskjellene og bryter valgløftene

- Høyre lovt i valgkampen at det var mulig å fjerne eiendomsskatten uten å kutte i kommunens velferdstjenester. Nå har de lansert sitt første budsjett, og bløffen er avslørt. Inntektene fra eiendomsskatten er allerede redusert med over en halv milliard. Dette gjøres opp med massive kutt i kommunens tjenester.
 - o De største kuttene tas gjennom såkalte rammekutt. Det er en feig prioritering, fordi byrådet ikke sier hvordan kuttene skal gjøres. I stedet for skyver de ansvaret på bydelene, skolene og sykehjemmene. Bare neste år skal det spares 427 millioner, og om 4 år skal det kuttet over 2 milliarder. Mesteparten av rammekuttene kommer på bydelene.
 - o Dette gjør de samtidig som 11 av 15 bydeler allerede går med underskudd. Bydelene er viktige leverandører av velferdstjenester, og har ansvar for blant annet hjemmesykepleie, barnevern, barnehager, fritidsklubber, sommerjobber og bestilling av sykehjemsplasser. Kuttene som kommer dit vil være dramatisk, og ramme de mest sårbare i byen vår.
 - o Budsjettet svarer heller ikke ut de store utfordringene folk kjenner på i hverdagen. Det kommer omtrent ikke et eneste forslag på å stoppe barne- og ungdomskriminaliteten, selv om flere kjenner på utrygghet. I tillegg kommer det kutt i eldreomsorgen, og de reduserer aktivitetstiden i bydelene kraftig. Dette gjør at flere eldre blir isolert hjemme.
- Høyres valgløfter forsvinner som dugg for solen
 - o Under valgkampen mente Høyre at det var mulig å kutte eiendomsskatten, uten å redusere i tjenestene, fordi tjenestene kunne bli drifta mer effektivt. Det meste av innsparinger de sa var mulig i opposisjon, er nå avlyst. For eksempel skulle digitaliseringsatsingen halveres, byråkratiet skulle kuttet massivt, og strategiske tomtekjøp skulle reduseres. For to år siden skulle de spare 96 millioner kroner på å konkurranseutsette sykehjem, nå er det null.
 - o Fordi nesten alt av foreslåtte innsparinger var et luftslopp, har de mest kostbare valgløftene blitt avlyst. Høyre lovt at de kommunale avgiftene skulle ned, barnehage skulle bli gratis for familier med under 1 million i årsinntekt, og rekke samferdselsprosjekter skulle bli bygd. Dette har etter valget blitt trukket tilbake, og de neste årene skyter de kommunale avgiftene i været.
- Høyre bedriver konsekvent med ansvarsfraskrivelse. De skylder på staten, selv om overføringene derfra aldri har vært større. For det andre skylder de på det rødgrønne byrådet, der det eneste klarer trekke frem er driftsresultatet for 2023. Årsaken til hvorfor det ble negativt er omtalt ovenfor. Det interessante er at det Høyre-byrådet budsjetteter på identisk måte. For eksempel økte de i den såkalte budsjettjusteringssaken i 2023 aksjeutbytte fra Hafslund med 600 mill. Midlene ble avsatt til fond, for å finansiere driftsutgifter i årene 2024, 2025 og 2026. Det er denne måten å budsjettere med som skaper et negativt driftsresultat, fordi man bruker fond til å finansiere driftsutgifter.
- I mai 2024 nedjusterte kredittvurderingsbyrået S&P de økonomiske utsiktene til Oslo kommune. Dette er første gang siden 2007. I rapporten skrev de eksplisitt som begrunnelse de nåværende byrårets ambisjoner om å fjerne eiendomsskatten, samtidig som de skal

fortsette store låneopptak og har svært usikre innsparingstiltak. Det tok altså under et år før alarmklokkene begynte å ringe hos kredittselskapene. En slik nedgradering vil gi kommunen langt dyrere lånebetingelser og økte finanskostnader, som byens innbyggere må betale.